

Handläggare

Tom Ekman
08-508 26 143

Till

Trafiknämnden
2024-08-29

Akallalänken södra. Genomförandebeslut E4 Förbifart Stockholm. Tilläggsavtal till genomförandeavtal

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt Akallalänken södra till en investeringsutgift om 43 mnkr.
2. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att teckna tilläggsavtal till genomförandeavtal mellan staden och Trafikverket för E4 Förbifart Stockholm för förbättringarna längs Akallalänken södra (Tilläggsavtal nummer 4).

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Peter Granström
Avdelningschef

Annika Burström
Enhetschef

Sammanfattning

Trafikkontoret avser att genom Trafikverket anlägga en 600 m gång- och cykelbana längs södra Akallalänken, två busshållplatser samt en anpassning av vägen mellan Akallalänken och Järva begravningsplats. Arbetena utförs i samband med att Trafikverket lägger om södra Akallalänken till ny sträckning som en del av arbetena med E4 Förbifart Stockholm. Kontoret bekostar sin del av vägprojektet samt en del av kompensationsåtgärderna föranledda av intrång i naturreservatet. Trafikverket har ansökt om reservatstillstånd för samtliga åtgärder.

Byggstart bedöms äga rum under hösten 2024 och vägen förväntas bli klar 2026.

Trafikverket och kontoret har tagit fram ett förslag till tilläggsavtal (Tilläggsavtal nummer 4) till genomförandeaftalet, där de föreslagna åtgärderna i föreliggande tjänsteutlåtande regleras.

Introduktion till projektet

Bakgrund

Staden tecknade 2013 genomförandeaftal med Trafikverket för E4 Förbifart Stockholm. Genomförandeaftalet godkändes av trafik- och renhållningsnämnden 2013-04-18 (Dnr T2012-510-05914). Då beslutet fastställdes i kommunfullmäktige 2013-06-10 (Dnr T2013-510-03611:1) fick exploateringsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden i uppdrag att träffa erforderliga kompletterande avtal som ansluter till genomförandeaftalet. Ekonomiska åtaganden begränsades till en storlek som ligger inom nämndernas delegation. Genomförandeaftalet föreskriver bl.a. att Trafikverket ska flytta södra Akallalänken.

Enligt tilläggsavtal 3 till genomförandeaftalet för E4 Förbifart Stockholm mellan staden och Trafikverket (dnr T2013-037-04218-7), enades parterna om att staden ska betala 2,7 mnkr för utredning och projektering av stadens tillägg till södra Akallalänken.

Kontoret har sedan tidigare byggt ut cykelbana längs med Akallalänken och detta blir den sista sträckan som förbinder Akalla med Hjulsta. Sträckan är en del av det regionala cykelstråket och ett primärt cykelstråk i stadens cykelplan. Projektet skapar också goda förbindelser för alla trafikanter som ska till och från den nya begravningsplatsen. I Stockholms stads budget 2023 fick trafikinämnden i uppdrag att *”ta ett helhetsgrepp om trafiksituationen kring Järvafältet och begravningsplatsen, i syfte att förbättra allmänheten tillgång samt minimera biltrafiken på fältet”*. Följdinvesteringarna längs Akallalänken är en viktig del av detta. Se figur 1.

Figur 1. Karta över området. Föreslagna åtgärder markeras med blått, gult och rött streck. Den nya sträckningen för södra Akallalänken (röd markering) behöver tillägg vilka betjänar dem som cyklar, går och reser med kollektivtrafik till begravningsplatsen. Tillägg för dem som cyklar och går samt anpassning av befintlig väg visas med blå markering och busshållplatser med placering enligt orange markering. Järva begravningsplats öppnar under 2024.

Trafikverkets och stadens åtgärder innebär ett intrång i Igelbäckens kulturresevat. Trafikverket har ansökt om reservatstillstånd för samtliga åtgärder. Staden kommer att få bekosta sin del av vägprojektet samt en del av kompensationsåtgärderna föranledda av intrånget. Kompensationsåtgärderna är beslutade av stadsbyggnadsnämnden 2024-01-25 i ärendet Reservatstillstånd för flytt av södra delen av Akallalänken i Igelbäckens kulturresevat, Dnr 2019-15337-55.

Trafikverket och kontoret har tagit fram ett förslag till tilläggsavtal (Tilläggsavtal nummer 4) till genomförandeaftalet (Bilaga 1), där de föreslagna åtgärderna i föreliggande tjänsteutlåtande regleras.

Mål och syfte

Syftet med åtgärderna är att skapa goda förbindelser för alla trafikanter som ska färdas till begravningsplatsen, knyta ihop det regionala cykelstråket samt att som en del i Fokus Järva förbättra allmänhetens tillgång till Järvafältet söderifrån. Målsättningen är att förse den nya sträckningen för södra Akallalänken med gångbanor, gång- och cykelbanor samt busshållplatser.

Befintlig situation

Idag saknas erforderliga kopplingar mellan det regionala cykelstråkets norra och södra delar. Den nya begravningsplatsen saknar goda förbindelser för besökare som reser såväl kollektivt som med cykel, bil eller till fots. Närmsta busshållplats är idag ca 400 m från begravningsplatsen. Se figur 2.

Figur 2. Karta över området. Idag är avståndet mellan begravningsplatsens entré och närmaste busshållplats 400 m. Att flytta södra Akallalänken innebär att avståndet kortas ned till 250 m enligt röd markering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Åtgärdsförslag

Projektets innehåll

Kontoret ska genom Trafikverket anlägga en 600 m gång- och cykelbana längs södra Akallalänken, två busshållplatser samt en ny sträckning för en del av vägen mellan Akallalänken och begravningsplatsen.

Tilläggsavtal nummer 4 till genomförandeavtalet

Tilläggsavtal nummer 4 till genomförandeavtalet (Bilaga 1) reglerar de kostnader som hänförs till byggandet av de tilläggsbeställningar som omfattas av det tidigare träffade tilläggsavtal 3 samt de åtgärder som behöver göras med anledning av utökat intrång i Igelbäckens naturreservat, kringliggande projekts byggrafik och kompensationsåtgärder. Enligt avtalet skall kontoret ersätta Trafikverket med ett fast belopp om 28 mnkr för dessa tilläggsbeställningar.

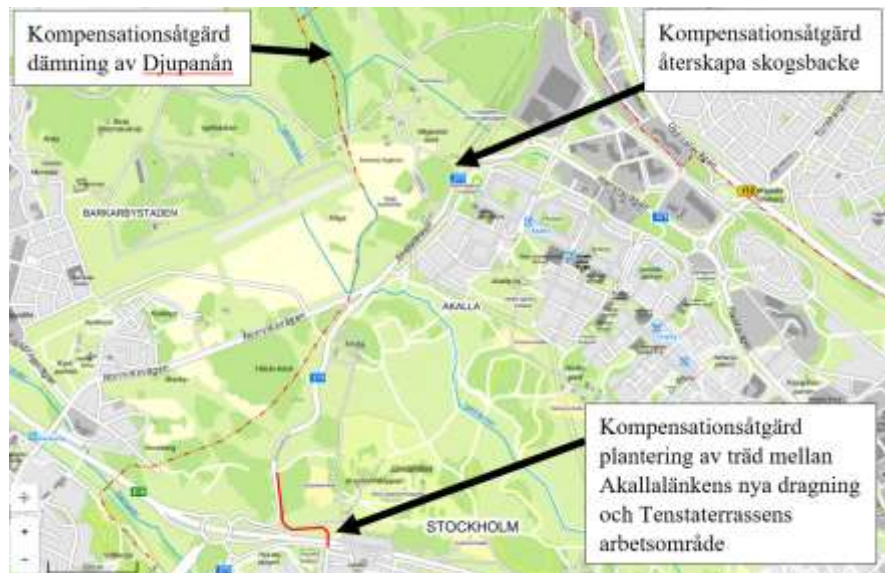
Kompensationsåtgärder

På grund av intrånget i naturreservatet har stadsbyggnadsnämnden fattat beslut om kompensationsåtgärder. Kompensationsåtgärder är följande:

- En dämning av Djupanån nedströms Djupan ska utredas och genomföras enligt förslag 6 i genomförandeplanen till

Stockholms lokala åtgärdsplan (LÅP MHN/2021:36) för Igelbäcken.

- Området mellan Akallalänkens nya dragning och Tenstaterrassens arbetsområde ska planteras med träd och buskar efter överenskommelse med miljöförvaltningen och reservatsförvaltaren.
- En skogsbacke vid Hansta naturreservat som påverkats av byggande av betongtunnel för Förbifarten ska återskapas i enlighet med trafikkontorets remissvar efter överenskommelse med miljöförvaltningen och reservatsförvaltaren.

Figur 3. Karta över området som visar var kompensationsåtgärder för södra Akallalänken ska genomföras. Djupan är en liten sjö i Sollentuna kommun och längs Djupanån flödar vattnet från Djupan uppifrån i figuren vidare mot Igelbäcken i Igelbäckens kulturresevat.

Inför stadsbyggnadsnämndens beslut remitterade stadsbyggnadsnämnden ärendet till miljö- och hälsoskyddsnämnden som 2023-11-14 behandlade frågan (dnr 2023-19319). I sitt remissvar anger miljö- och hälsoskyddsnämnden vad målsättningen är med en kompensationsåtgärd i Djupanån samt vad åtgärden ska inkludera:

”Dämningen av Djupanån syftar till att öka landskapets vattenhållande funktion. Det berörda området innefattar Djupanåns sträcka och mark nedströms Djupan fram till cirka 200 meter norr om Barkarby flygfält. Marken har bra hydrologiska förutsättningar för anläggande av en våtmark.

För att främja platsspecifika förutsättningar och utveckla den fuktiga lövskogen till sumpskog kan dämningen göras etappvis genom att bygga trösklar mellan olika delområden. För att minimera ingreppet i landskapet och så långt som möjligt undvika schaktning bör de platsspecifika höjd- och geotekniska förhållanden

utredas, samt vilka långsiktiga konsekvenser som dämningen skulle kunna innebära.”

Miljöförvaltningens formulering om att ett antal detaljer ska utredas innan Djupån förses med fördämningar, innebär att en utredning kring detta ska genomföras och bekostas av kontoret och Trafikverket. Kostnaderna för utredning och fördämningar i Djupån tillkommer utöver 28 mnkr i investering för vägbyggnad.

Avvägningar

Projektet har fått ta särskild hänsyn till Igelbäckens kulturresevat. Den 600 m långa gång- och cykelbanan är fyra meter bred. Kontoret har haft som önskemål att låta bygga en gång- cykelbana som är bredare än fyra meter i enlighet med cykelplanen. En bredare gång- och cykelbana än fyra meter kan inte få reservatstillstånd då miljöförvaltningen, som är tillsynsmyndighet, och stadsbyggnadskontoret, som är tillståndsmyndighet, inte anser att en så bred gång- och cykelbana är förenlig med kulturresevatets syften. Stadsbyggnadsnämnden har i ett tidigare ärende prövat och avslagit en ansökan om en gång- och cykelbana bredare än fyra meter. Detta skedde i samband med att en ny gång- och cykelbana skulle anläggas söderut från Hästa gård längs Akallälänken, stadsbyggnadsnämnden 2016-08-18, dnr 2016-08441-55.

Konsekvenser

Det kommer att vara möjligt att på ett bra och trafiksäkert sätt färdas till begravningsplatsens huvudentré för både dem som cyklar, går och reser kollektivt. Grönyta i Igelbäckens kulturresevat tas i anspråk och kompenseras.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Aktivitet	2024	2025	2026	2027	2028
Genomförandebeslut (TN och ev. KF)	X				
Projektering	X				
Upphandling	X				
Entreprenad	X	X	X		

Produktionsplanering och trafik under byggtiden

Trafikverket står för produktionsplanering och för åtgärder som behövs för att trafikanter ska kunna färdas till och från verksamheter i Igelbäckens kulturresevat. Tillfälliga åtgärder ingår i Trafikverkets reservatstillstånd.

Intressenthantering och kommunikation

Trafikverket står för kontakt med övriga intressenter och kommunikation kring projektet.

Ekonomi och finansiering

Investering

Projektets planeringsutgifter beräknas till cirka 3 mnkr fram till genomförandebeslut. Projekts totala investeringsutgift uppskattas till cirka 43 mnkr, i beloppet ingår 6 mnkr för kompensationsåtgärder och 6 mnkr för risk. Trafikverket har genom tilläggsavtalet avsatt motsvarande 6 mnkr för kompensationsåtgärder.

Bedömningen baseras på kalkyl som är upprättad hos Trafikverket utifrån framtagna programhandling. Kontoret räknar med att kompensationsåtgärderna ska anpassas i omfattning för att avsatta medel ska räcka till.

Trafikverkets övriga kostnader för Trafikverkets del av vägprojektet redovisas inte i tjänsteutlåtandet.

Kontoret bedömer att projektet kan inrymmas inom nämndens budget inom framkomlighetssatsningen för cykelinfrastruktur 50 % samt kollektivtrafikåtgärder 50 %.

Sammanfattning	Tidigare nedlagt (mnkr)	Kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Utredning och projektering	3	0	3
Kompensationsåtgärder och risk	0	12	12
Entreprenad		28	28
Index		0	0
Summa utgifter	3	40	43

I kostnadsberäkningarna ingår inte hantering av förorenad mark.

Driftkostnader

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 3,3 mnkr per år från och med år 2027. Kapitalkostnaderna, som avser avskrivningar med en genomsnittlig preliminär avskrivningstid om cirka 20 år och intern ränta om 2,8 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Den årliga ökade driftkostnaden bedöms uppgå till cirka 100 000 kr per år i 2024-års penningvärde på grund av att mängden väg ökar samt därför att det kommer att krävas mera skötsel i den del av reservatet där dämningarna placeras.

Figur 4. Karta över området som visar de viktigaste faktorerna som bidrar till att trafiknämndens driftkostnader ökar i samband med att projektet genomförs.

Risk/Osäkerhet

Kompensationsåtgärden i Djupanån kan innebära en risk till både tid och ekonomisk omfattning. Tillståndsprocessen för att få göra åtgärder i ett vattendrag och tidsåtgången för denna är svår att överblicka. I det aktuella projektområdet kan oexploderad ammunition förekomma och eventuell hantering av denna kan således medföra en ekonomisk risk. Markföreningar kan finnas både där vägen byggs och där kompensationsåtgärder ska utföras.

Slut

Bilagor

1. Förbifart Stockholm mellan E4/E20 vid Kungens kurva och E4 vid Häggvik, Tillägg till GENOMFÖRANDEAVTAL för de i Stockholms kommun belägna sträckorna, Byggnation av Akallalänken, Tilläggsavtal nummer 4